

Роль міліції України в реалізації функцій держави

Завдання держави зводяться до забезпечення цілісності та стійкості всієї соціальної системи, а тому її функції спрямовані, насамперед, на запобігання руйнівним процесам в суспільстві.

Ознаки функцій сучасної держави:

- вони є соціально значущими напрямками її внутрішньої або зовнішньої діяльності;
- У функціях держави знаходить своє вираження і конкретизацію її історична сутність і соціальне призначення;
- функції держави мають чітко визначений предмет, що зумовлює їх характер;
- реалізація функцій держави здійснюється притаманними їм методами і в притаманних їм формах залежно від змісту окремих функцій, конкретики завдань, які вирішуються державою на певних етапах розвитку суспільства;
- у функціях держави проявляються та об'єктивуються притаманні їм особливості й закономірності розвитку, динаміка соціально-економічних, політичних і духовних перетворень у житті суспільства.

Щодо основних критеріїв класифікації функцій сучасної держави в юридичній літературі виділяють наступні:

1) відповідно до сфер діяльності держави:

- внутрішні - це такі напрями діяльності держави, що здійснюються в межах даної держави і в яких конкретизується внутрішня політика у сфері економічних, ідеологічних, політичних, екологічних, культурних та інших аспектів життя суспільства, що зумовлені необхідністю вирішення внутрішніх задач, які стоять перед державою:

о політичні - напрями діяльності держави (її органів) пов'язані із створенням умов для формування і функціонування державної влади на засадах демократії;

о соціальні - створення належних умов для реалізації громадянам права на працю, на достатній життєвий рівень, на охорону здоров'я, на пенсійне забезпечення тощо;

о економічні - це такі напрями діяльності держави (її органів) пов'язані з впливом на сферу економічних відносин шляхом створення сприятливих умов для сучасного виробництва, підтримки і сприяння розвитку всіх форм власності тощо.

- зовнішні - це напрями діяльності держави за її межами, що забезпечують здійснення її зовнішньої політики у взаємовідносинах з іншими державами, світовими громадськими організаціями і світовим товариством у цілому, та вирішенням інших цілей і завдань, які стоять перед нею на міжнародній арені. До зовнішніх функцій держави відносяться:

о оборона держави - полягає у захисті економічними, дипломатичними та воєнними засобами державного суверенітету та території;

о зовнішньоекономічна - встановлення та здійснення торгово-економічних відносин з іноземними державами та їх об'єднаннями;

о підтримка міжнародного миру та світового правопорядку - запобігання виникненню міжнаціональних і міждержавних конфліктів та участь в їх урегулюванні; протидія міжнародному тероризму;

о дипломатична - встановлення і підтримання дипломатичних відносин з іноземними державами;

о культурна-встановлення і розвиток культурних зв'язків з іншими державами; участь у збереженні пам'яток світової культури;

о інформаційна - участь у розвитку світового інформаційного простору з метою забезпечення вільного обміну інформацією між країнами, народами й окремими громадянами;

2) в залежності від соціального значення державної діяльності:

- основні (головні):

о оподаткування та фінансового контролю - запровадження і забезпечення функціонування системи оподаткування і контролю за законністю прибутків індивідів та організацій, а також і за використанням податків;

о екологічна-охорона і забезпечення раціонального використання природних ресурсів; забезпечення екологічної безпеки суспільства;

о культурна - забезпечення консолідації нації, формування загальної для всієї країни культури і водночас сприяння розвитку культури всіх народів, що проживають на території держави; заохочення науки, освіти; охорона культурної спадщини;

о правоохоронна- контроль за неухильним дотриманням конституції та законів, встановлення і притягнення до юридичної відповідальності винних у їх порушеннях;

о забезпечення реалізації і захисту прав та свобод людини й громадянина - створення найсприятливіших умов для реалізації суб'єктивних прав і свобод, а також ефективних засобів їх охорони, захисту і поновлення;

- неосновні (додаткові). Неосновні функції держави є складовими елементами основних функцій, але самі собою не розкривають сутності держави. Необхідно зазначити, що поняття "основні функції" та "неосновні функції" є певною мірою умовними, що допомагають виділити із усієї сукупності функцій держави такі, що є більш або менш широкими за своїм обсягом. До них належать: управління персоналом; матеріально-технічне забезпечення та управління майном; забезпечення реалізації бюджетної справи та бухгалтерського обліку; пошук, збирання і поширення необхідної для управління інтелектуальної інформації тощо.

Отже, неосновні функції є напрямками діяльності держави з виконання її завдань у визначеній, вузькій сфері суспільних відносин. їх здійснення забезпечується відповідною діяльністю окремих ланок державного апарату, а не державою в цілому;

3) залежно від часу реалізації або від тривалості у часі функції держави поділяються:

- постійні (наповнення Державного бюджету країни);

- тимчасові (Державна цільова програма підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу);

4) відповідно до принципу розподілу влади:

- законодавчі;

- виконавчі;

- судові;

- контрольно-наглядові.

Види правових форм реалізації функцій держави:

- правотворча діяльність - це діяльність компетентних органів і посадових осіб, спрямована на видання або санкціонування, зміну або скасування норм права, що завершується оприлюдненням нормативно-правових актів, а також процес їх систематизації. Суб'єкти правотворчості в Україні - народ України, Верховна Рада України, Верховна Рада АРК, Президент України, Кабінет Міністрів України, міністерства, місцеві органи влади та управління;

- правозастосовна діяльність - це діяльність компетентних державних органів із прийняття правозастосовного акта на виконання законів і підзаконних нормативних-правових актів. Суб'єкти правозастосовної діяльності - державні органи та посадові особи;

- правоохоронна діяльність являє собою зумовлений потребами людини особливий вид соціальної діяльності, яка визначена нормами права та об'єктивною необхідністю впливу на суспільні відносини для забезпечення охорони конституційного ладу, прав та свобод людини і громадянина, зміцнення законності та правопорядку, і яка здійснюється лише уповноваженими на те суб'єктами.

У результаті правоохоронної діяльності можуть видаватися акти застосування норм права (постанови слідчих, протести прокурорів, вироки та рішення судів). Специфіка цих актів полягає у тому, що вони відповідають цілям профілактики (попередження) правопорушень, сприяють відновленню порушеного права, реалізації юридичної відповідальності особи, яка скоїла правопорушення.

Організаційні (неправові) форми здійснення функцій держави - це специфічні види фактичної діяльності, які не тягнуть правових наслідків.

Однією з основних функцій держави є правоохоронна. Напрями правоохоронної діяльності є відображення внутрішньої політики держави, здійснення якої згідно з Конституцією України покладено на Кабінет Міністрів України. Потреби суспільства та інтереси держави в правоохоронній сфері перетинаються, оскільки забезпечення законності і правопорядку становить одну з основних функцій держави та є запорукою стабільності суспільства. Держава, як і суспільство, зацікавлена в громадському спокої, впорядкованості внутрішніх державних відносин.

Міліція в Україні - це державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права громадян, природне середовище, інтереси суспільства і держави.

Таким чином, міліція є органом, що створений державою для реалізації правоохоронної функції. Розуміння сутності цієї функції сприяє чіткому визначенню ролі та місця міліції у системі органів виконавчої влади.

Функції міліції як спеціалізованого органу у системі органів виконавчої гілки влади, визначають напрями діяльності її служб і підрозділів та посадових осіб при вирішенні завдань, що закріплені законодавством. Отже, функції охоплюють сукупність способів, методів, прийомів і дій, за допомогою яких виконуються і досягаються цілі міліції.

На міліцію покладено виконання таких функцій (основні напрями діяльності):

- адміністративна - полягає у виконавчо-владній діяльності, спрямованій на забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав та свобод, законних інтересів шляхом здійснення адміністративного нагляду за дотриманням посадовими особами та громадянами рішень органів державної влади та публічного управління з питань охорони громадського порядку та громадської безпеки. Здійснення цієї функції покладено переважно на підрозділи міліції громадської безпеки та державної автомобільної інспекції, але деякою мірою в системі єдиної дислокації здійсненням адміністративної функції займаються й інші підрозділи, наприклад, підрозділи міліції охорони;

- профілактична - полягає в попередженні правопорушень шляхом виявлення причин, що породжують правопорушення, а також умов, які сприяють їх вчиненню, та вжиття заходів щодо їх усунення. Обов'язок здійснення профілактичної функції покладений на всі підрозділи міліції.;

- оперативно-розшукова - полягає в попередженні, припиненні, розкритті вчинених злочинів, виявленні, розшуку та затриманні осіб, які їх вчинили, врегульована Законом України "Про оперативно-розшукову діяльність". Здійснення цієї функції покладено на оперативні служби, що входять до складу кримінальної міліції;

- кримінально-процесуальна - полягає в розгляді та вирішенні заяв і повідомлень про злочини та події, провадженні дізнання та досудового слідства по кримінальних справах про злочини, розслідування яких згідно з законом покладено на міліцію. Здійснення цієї функції покладено на орган дізнання, яким є міліція в цілому та підрозділи досудового слідства;

- виконавча - полягає насамперед у виконанні адміністративних стягнень, а також окремих доручень органів прокуратури, суду та державної виконавчої служби;

- охоронна - полягає в охороні на договірних засадах майна всіх видів власності (громадян, іноземців, осіб без громадянства, колективного, державного, іноземних держав, міжнародних організацій). Здійснення цієї функції покладено на підрозділи міліції охорони.